

LIBRIS

We know
books

COLECȚIA
LOBUS FRONTALIS

Sigla colecției:

CRISTIAN OPRÎȘ, *Ierbar-Ferpar No. 2*, gravură, mezzotinta, aquaforte | 2000 (detaliu)

Pe copertă:

CRISTIAN OPRÎȘ, *Microscopie*, gravură, aquatinta, litografie | 2008 (detaliu)

Editura TACT, str. Eremia Grigorescu, nr. 65, Cluj-Napoca

Tel./fax: 0733-117755, editura@imagnetact.ro

www.edituract.ro

JOHANNES BOBROWSKI

Semnele vremii

Poezii

Traducere din limba germană și note de

GRIGORE MARCU

Cuvînt-înainte de

ANDREI CORBEA

TACT
EDITURA

Coperta: Imagine TACT

Redactare: George State
Corectură: Virgil Leon
Tehnoredactare: Oana Goia

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BOBROWSKI, JOHANNES

Semnele vremii: poezii / Johannes Bobrowski;

trad. din lb. germană și note de Grigore Marcu; cuv.-înainte de Andrei Corbea.

– Cluj-Napoca: Tact, 2026

ISBN 978-606-9039-57-1

I. Marcu, Grigore (trad.; note)

II. Corbea, Andrei (pref.)

821.112.2

CUPRINS

Cuvînt-înainte | Andrei Corbea • 7

Tînăra Marfa [1956]	• 11
J. S. Bach [25.6.1958]	• 12
Vremea știucii [1960]	• 14
Pe o fîntînă [13.5.1961]	• 15
Prietenul [28.6.1961]	• 16
Mozart [9.7.1961]	• 17
Pe fluviu [11.8.1961]	• 18
Sat în miez de noapte [19.8.1961]	• 19
Toamna letonă [10.10.1961]	• 20
Cu aripi [8.11.1961]	• 21
Novgorod (Sosirea sfinților) [25.11.1961]	• 22
Țara umbrelor [30.1.1962]	• 24
Lui Klopstock [5.2.1962]	• 25
Experiență [16.2.1962]	• 26
Întîlnire [18.3.1962]	• 27
Cimpia de lîngă Șmani [16.4.1962]	• 28
Satul Tolmingkehmen [18.4.1962]	• 29
Drum de-a lungul malului [22.4.1962]	• 30
Rîul pajiștii [22.4.1962]	• 31
Adăpost [23.5.1962]	• 32
Orașele de pe Volga [2.6.1962]	• 33
Cu vocea ta [20.6.1962]	• 34
Sfîrșitul nopții de vară [iulie 1962]	• 35
Obligeană [20.8.1962]	• 36
Orașele de la Marea Baltică [4.9.1962]	• 37
Apa [12.9.1962]	• 38
Lui Runge [11.10.1962]	• 39
Exodul zeilor [1953/1963]	• 40
Limbaj [26.2.1963]	• 41
În oglinda goală [30.3.1963]	• 42
Dacă-s părăsite [15.4.1963]	• 43
Vatră [24.4.1963]	• 44

- Cuib de pasăre [2.5.1963] • 45
 Jakub Bart în Ralbitz [8.5.1964] • 46
 Sosire
     I [2.8.1961] • 48
     II [17.6.1963] • 49
 Răspuns [17.7.1963] • 50
 Pescar de noapte [19.7.1963] • 51
 Peisaj antropomorf [26.7.1963] • 52
 Barlach în Güstrow [7.8.1963] • 53
 Drumeț pe țârm [7.8.1963] • 54
 J. R. M. Lenz [9.8.1963] • 55
 Nume pentru Cel Urmărit [15.8.1963] • 57
 Lui Jawlensky [29.8.1963] • 58
 Ziua [29.8.1963] • 59
 Fulgerul [2.9.1963] • 60
 Muzeu brandenburgic [13.9.1963] • 61
 Estera [26.9.1963] • 62
 Criptă/Dom din Brandenburg [18.10.1963] • 63
 Oraș [13.11.1963] • 64
 Dans din Kolno [20.11.1963] • 65
 Pasărea, albă [26.11.1963] • 66
 Casă [1.12.1963]
     1 • 67
     2 • 68
 Redeșteptare [12.1.1964] • 70
 Mormîntul lui Silcher [30.1.1964] • 72
 Cu cîntecele lui Sappho [5.2.1964] • 73
 Casa părăsită [8.3.1964] • 74
 Ogradă veche în Häme [14.7.1964] • 75
 Prevedere [24.7.1964] • 77
 Ondină [26.8.1964] • 78
 Ploaie de sînge [14.9.1964] • 79
 Humlegård [25.9.1964] • 80
 Mobil de Calder [3.11.1964] • 81
 Înstrăinare [31.1.1965] • 82
 Despre graficele lui Christoph Meckel [11.2.1965] • 83
 Lui Hölty [23.5.1965] • 84
 Cuvîntul Om [15.6.1965] • 85

CUVÎNT-ÎNAINTE

Este oare această carte un „semn“ că pentru cititorii de poezie din România va fi venit și „vremea“ lui Johannes Bobrowski? Poetul discret, prea devreme dispărut la mijlocul anilor 1960, își aflase locul lui, numai al lui, în peisajul doar aparent monocord al liricii redegiste, în care diversitatea și polifonia se vedeau protejate de chiar mesajul de nesupunere venind dinspre versurile lui Brecht, veghind din posteritate:

*Was sind das für Zeiten, wo
 Ein Gespräch über Bäume fast ein Verbrechen ist
 Weil es ein Schweigen über so viele Untaten einschließt!*

Ce vremuri sînt acestea, în care
 O șuetă despre copaci este aproape o crimă
 Pentru că ea cuprinde tăcerea asupra atîtor fărădelegi!

În Berlinul de Est, Johannes Bobrowski și-a asumat două tipare identitare în răspăr cu ideologia oficială: cea de creștin credincios, luteran aderent la dizidența (ne- și chiar antihitleristă) a „Bisericii mărturisitoare“, precum și cea de „dislocat“ (*Vertriebener*) alături de sute de mii de locuitori germani din teritoriile răsăritene atribuite după 1945 Poloniei, Cehoslovaciei și republicilor sovietice baltice, constrînși de împrejurări să le părăsească. Poezia și cele două romane publicate și-au aflat izvorul aici, în această „alteritate“ transformată în vocea reflecției asupra unei lumi îngropate sub dărîmăturile istoriei scăpate din frîie. Referința la „spațiul sarmatic“, în imprecizia sa mitică, implică destinul comun al unei Europe Estice, de la Baltica și pînă la Pont, ai cărei locuitori au crescut alături, între munți și cîmpii pe care le-au împărțit, uneori pașnic, alteori nu, dar ascultîndu-și reciproc vorbele și cîntecele. Melancolia textelor lui Bobrowski emană dintr-un sentiment al uluirii în fața a ceea ce doar cețoasa memorie individuală a mai putut păstra din alcătuirea mundană, totuși armonioasă în contrastele ei, sacrificată la un moment dat de furiile dezlănțuite:

Tînăra Marfa

În galbena dogoare a cuibului de șerpi
odihnește Marfa, îndărăt de buruiana moțâielii –
un nor, frate ostenit de-a vîntului suflare,
se-ndepărtează năuc, i-atinge pielea vîntul ei.

Încă-n șold, în poală, nopțile
ea le ocrotește-n umbra unei mîini,
cîntă Străvechimea: cum lichenul Lunii
crescînd acoperit-a cerul și pămîntul.

Cu totu-n întuneric, lîngă pietre ea coboară
potecile colinelor, pline de vegetație.
Cînd vii oare să jeleşti ce-i doar al tău, să-mprăştii
arbori doborîți de vînt în jurul mormîntului Marfei?

Un bărbat incomod,
avînd firea unui muzicant al urbei, cu sabie
ca și cu aplecare pentru sentiment
(oportună, se-nțelege),
o bucurie de copil
lîngă apele ce clipocesc, lîngă statornica
curgere a rîurilor;
de aceea sterpul Iordan
și borțosul cu ceruri
Eufrat îi sînt
prietenoși.

Că a văzut golful marin –
pe cineva de-acolo, care venea-ncoace,
invizibil îndărătul focurilor,
acela care invocă planetele
c-o suferință veche –

uneori,
în fulgurantul spectacol din Köthen,
în fastul burghez
al anilor de la Leipzig,
iese la iveală asta. La sfîrșit
n-a mai auzit vuietul
Duhului Rusaliilor cu trompeta
sau trombonul (de la 16 picioare).

Flautele merg înaintea lui,
atunci cînd, ostenit de scris,
iese-n fața casei sale învechite,
simte vîntul ce trece-n zbor,

pămîntul însă
nu-l mai recunoaște.

Poezia e dedicată compozitorului german Johann Sebastian Bach (1685-1750). În 1717, el a fost numit capelmaistru la curtea principelui Leopold de Anhalt-Köthen (1694-1728) din orașul Köthen (strofa III, versul 2). Din 1723 pînă la moartea sa, Bach a fost cantor și director muzical al Școlii Sfintului Toma (*Schola Thomana Lipsiensis*), înființată de augustinieni în anul 1212 (strofa III, versul 4). Strofa a doua se referă la vizita pe care Bach i-a făcut-o compozitorului și organistului danez Dietrich (Dieterich) Buxtehude (1637-1707) la Lübeck, unde acesta era, din 1668, organist.

Voi, rădăcini,
țineți-mă,
rădăcini de frasinii,
eu cad din sol, piatră
cu nervuri, pe care-o aripă de rîndunică
a atins-o ușor! Tu, piept alb, rîndunico,
zboară pe cărarea ceții.

Știuca cea crudă
am smuls-o din străfund,
de piatră-am izbit-o,
pînă cînd verdele-i s-a șters,
în jurul sîngelui
arcuit-am frunze din tufa de brusturi.

Luntreo,
trece-mă dincolo.
Alb e cerul. Un copac
din glasuri de păsări
își deschide ochii.

Pe o fîntînă

A fi uituc –
fîntîno.
Îndărătul arinilor,
fumul pe pajiști. Vei
scoate nisipul, apa
scade.

Pe vîrșă pădurilor
s-a-nălțat fluviul.
Peste izvoare aruncat-a
tufișuri și trestii. Barbă-Neagră
și-a scos mîna din caftan.
Plutașii au luat-o-nainte.

Fîntîno, mușchiul tău s-a uscat.
Careu din bîrne, tu ai coborît
deasupra nisipului. Crapă,
arbore-al fîntîinii, deasupra glasului
de sub nisip, glasul
să te-ntindă, arbore, în cele patru vînturi,
roză cu șapte petale,
ridică-te-n văzduhuri – acolo
fie să troienească și neaua.